

MINA JA KESKKOND

Kuu	2a.	3a.	4a.	5a.	6a.	7a.
SEPTEMBER						
REEGLID	♥ Täiskasvanu meeldetuletamisel järgib kokkulepitud reegleid rühmas.	♥ Teab 2-3 reeglit	♥ Selgitab 2-4 reegli vajalikkust	♥ Kasutab 3-5 lihtsat viisakusreeglit	♥ Mõtleb koos õpetajaga välja ühised rühmareeglid.	♥ Järgib kokkulepitud ja üldtuntud reegleid.
AEDVILJAD	♥ Eristab teiste esemete seast üksikuid aedvilju	♥ Eristab maitse järgi 2-3 aedvilja (õun, kurk, porgand.)	♥ Nimetab aedviljade peamisi osi (õun-seemned, vars, leht.)	♥ Kirjeldab aedvilju (kuju, maitse, erinevad osad)	♥ Teab aedviljade tarvitamise viise (õun, pirn, ploom, porgand, kurk, kartul jne)	♥ Eristab puu- ja juurvilju
SEENED, MARJAD	♥ Leiab loodusest ja pildilt seene.	♥ Nimetab marja ja seent.	♥ Nimetab metsaandidena seeni ja marju. Nimetab seene osadena kübara ja jala.	♥ Nimetab mõne söögi- ja mürgiseene (puravik, kukeseen, kärbseseen) ning metsamarja.	♥ Nimetab 4-5 söögiseent ja 3-4 metsamarja.	♥ Selgitab, miks viljad valmivad sügisel
TERVISE TEADVUSTAMINE JA VÄÄRTUSTAMINE	♥ Matkib täiskasvanu eeskujul magama jäämist, söömist jne	♥ Matkib ütlemisel magama jäämist, söömist, plaksutab käsi (hea tuju)	♥ Nimetab, mis on lapsele hea (kõik lapse vastused on õiged)	♥ Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju ning meeldivad suhted).	♥ Selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist.	♥ Selgitab, kuidas levivad seened (niidistiku abil). Selgitab, miks seeni korjatakse noaga.
OKTOOBER						
LIIKLUS (helkur, sebra)	♥ Osutab helkurile	♥ Nimetab helkurit. Teab, et sõiduteele ei tohi	♥ Selgitab helkuri ja sebra vajalikkust. Teab,	♥ Kirjeldab reguleeritud ülekäigurada ja tee	♥ Kirjeldab sebra ületamise põhimõtteid,	♥ Oskab ohutult ületada sõiduteed. Oskab

LEIVANÄDAL	♥ Osutab küsimisel leivale (saiale).	♥ Eristab maitse järgi leiba saiaast.	♥ Teab et leiba (saia) tehakse jahust.	♥ Nimetab 2-4 teravilja	♥ Selgitab kuidas tehti leiba minevikus ja tänapäeval.	♥ Teab, et on erinevaid leivasorte ja saiu (kringel, keeks). Oskab nimetada vähemalt nelja teravilja.
PUUD, METS	♥ Osutab küsimisel puule, lehele.	♥ Näitab küsimisel nähtavaid puude osi. Osutab küsimisel metsale.	♥ Nimetab puude peamisi osi (tüvi, oks, leht, juured.) Kirjeldab metsa.	♥ Kirjeldab puude peamisi osi. Eristab okas- ja lehtpuuid. Nimetab metsa ja parki.	♥ Tunneb lehtede järgi 3-4 puud (vaher, tamm, pihlakas, kask). Kirjeldab metsa ja pargi erinevusi.	♥ Tunneb 3-4 puud. Nimetab nende puude vilju (n. käbi, tammetõru).
LINNUD	♥ Tunneb ära linnu.	♥ Näitab linnu kehaosi (nokk, saba, pea, tiib, jalad).	♥ Nimetab linnu kehaosi (nokk, saba, pea, tiivad, jalad, kere)	♥ Nimetab 2-4 tuntumat lindu	♥ Tunneb loodusest ja pildilt 3-4 linnuliiki ♥ (Nimetab 3-4 rändlindu)	♥ Kirjeldab Eestimaa lindude eluviisi (elupaik, toitumine). Teab mõisteid ränd- ja paigalind.
ILMASTIKU-NÄHTUSED	♥ Osutab päikesele, vihasajule.	♥ Nimetab päikest, pilvi Ütleb:” vihma sajab.”; ”tuul puhub”.	♥ Kirjeldab selle päeva ilma.	♥ Teab aastaegadele iseloomulikke ilmastiku tunnuseid.	♥ Selgitab ilmastiku-nähtustega seotud mõisteid	♥ Kirjeldab aastaegadele vastavat ilma.
NOVEMBER PERE, NIMI	♥ Osutab oma pereliikmetele	♥ Nimetab oma pereliikmeid	♥ Teab oma pereliikmete	♥ Teab oma perekonnanime ja	♥ Kirjeldab oma kodukohta	♥ Selgitab oma

RAHVA-KOMBED	♥ Täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid rahvakombeid.	ja ütleb oma nime. ♥ Teab, et tähistatakse rahvakalendri tähtpäevi ja isadepäeva.	eesnimesid. ♥ Kirjeldab tähtpäevi peres, kirjeldab mõnda rahvakommet	elukohta (nt Ares või Suigu külas). ♥ Kirjeldab tuntumaid rahvakombeid	ja nimetab, millega tegelevad pereliikmed. ♥ Kirjeldab mardi-, kadri- ja isadepäevaga seotud kombeid.	peretraditsioone. Kirjeldab erinevaid eluetappe. ♥ Oskab rahvakalendri tähtpäevadel oma teadmisi ka rakendada.
MUUTUSED LOODUSES	♥ Laps märkab õpetaja osutamisel muutusi looduses (lehed on langenud ja lilled on närbunud) ja oma riietuses.	♥ Teab, miks sügisel riietatakse soojemalt. Märkab muutusi looduses. Teab, et osad loomad jäävad talveunne.	♥ Selgitab ilmastiku muutuste seostest taimede, loomade ja inimestega (n. lehed langevad, osad loomad jäävad talveunne, inimesed riietuvad soojemalt).	♥ Nimetab 2-3 looma, kes jäävad talveunne.	♥ Nimetab looduses toimuvaid muutusi.	♥ Põhjendab, miks looduses toimuvad muutused.
HÜGIEEN	♥ Peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu.	♥ Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, käterätik)	♥ Selgitab, miks peab ennast kammima ja pesema.	♥ Selgitab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab pesema käsi.	♥ Selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik).	♥ Täidab isiklikku hügieeni
<u>DETSEMBER</u> JÕULUD	♥ Osutab küünlale ♥ Vaatab koos õpetajaga	♥ Teab, et põlevat küünalt vaadatakse, aga ei katsuta. ♥ Ütleb, millised	♥ Teab, miks põlevat küünalt ei tohi katsuda. ♥ Kirjeldab, kuidas kodus ja	♥ Selgitab ohte küünla põletamisel. ♥ Teab jõuludega seotud kombeid.	♥ Kirjeldab jõuludega seotud kombeid.	♥ Teab ohutusnõudeid küünla põletamisel. ♥ Teab, et jõule tähistatakse

	jõulukaunistusi ja teeb ettevalmistusi jõuludeks. ♥ Osutab kuusele	jõulukaunistused on rühmas ♥ Nimetab kuuske.	lasteaias jõuludeks valmistatakse. ♥ Tunneb teiste puude seast ära kuuse.	♥ Tunneb kuusepuu erinevaid osi (latv, okas, käbi jne).	Nimetab Eesti rahvustoite, mida süüakse jõulude ajal. ♥ Nimetab kuusepuu erinevad osad.	erinevates maades erinevalt. ♥ Leiab kuuse ja männi erinevusi.
<u>JAANUAR</u>	♥ Paneb täiskavanu eeskujul nuku magama, võtab voodist välja	♥ Laps oskab eristada ööd päevast.	♥ Selgitab öö ja päeva erinevusi.	♥ Teab, et elame planeedil Maa (tutvumine gloobusega).	♥ Teab, kuidas vahelduvad öö ja päev.	♥ Teab, et Maa on planeet, mis ühe aasta jooksul teeb ühe tiiru ümber päikese.
LOODUSHOID	♥ Teeb täiskasvanu eeskujul lihtsaid töid looduses (lindude toitmine).	♥ Selgitab, kelle jaoks on akna taga toidulaud.	♥ Selgitab, mida talvel lindudele toiduks panna võib.	♥ Põhjustab, miks loomade ja lindude elutingimused talvel raskemad on.	♥ Kirjeldab, kuidas saab inimene lindude ja loomade eest hoolitseda (toit, toidulaud) talvel.	♥ Põhjustab, miks on vaja hoolitseda looduse eest.
LOOMAD	♥ Leiab märguajade seast ja pildilt jänese. Osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea, saba, käpad).	♥ Nimetab tuntumaid metsloomi (karu, siil, orav, hunt). Nimetab tuntud loomade iseloomulikke tunnuseid (n. jänesel pikad kõrvad, oraval pikk saba).	♥ Kirjeldab erinevate loomade elupaiku ja elamisviise	♥ Kirjeldab loomade karvavahetust	♥ Nimetab enimtuntuid põhja- ja lõunamaa loomi ♥ Selgitab juhendamisel, miks põhja- ja lõunamaa loomad ei saa elada Eestimaal looduses	♥ Põhjustab taimede ja loomade erinevust maakera poolkeradel sealse erineva temperatuuriga.

HAMMASTE HÜGIEEN	♥ Osutab küsimisel hammaste hooldamiseks vajalikele vahenditele (hambahari ja hambapasta).	♥ Nimetab hammaste pesuks vajalikke vahendeid	♥ Selgitab, miks käiakse hambaarsti juures	♥ Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	♥ Selgitab, miks tekivad hambaaugud.	♥ Põhjustab, miks piimahambad ära tulevad (sest nende asemele kasvavad jäävhambad, põhjustab hambaarsti juures käimise vajalikkust
VEEBRUAR TALVELÕBUD	♥ Osutab küsimisel lumele.	♥ Nimetab lume lihtsamaid omadusi (külm, valge).	♥ Nimetab mida saab lumega teha.	♥ Teab, et soojaga lumi sulab. Nimetab talispordialasid.	♥ Nimetab talispordi- vahendite otstarvet (suuskadega suusatan).	♥ Nimetab Eesti talisportlasi.
VASTLAD	♥ Täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid rahvakombeid (nt. vastlaliu laskmine).	♥ Teab, et vastlapäeval lastakse liugu.	♥ Ütleb, mida vastlapäeval teatakse (1-2 tegevust).	♥ Nimetab vastlatoite.	♥ Teab vastlakombeid.	♥ Teab erinevusi ja sarnasusi tänapäeva ja vanaaja vastlakommetes.
OHUTUS	♥ Märkab jääd	♥ Teab, et jää on libe.	♥ Selgitab ohutut liiklemist kelgumäel, liurajal.	♥ Selgitab ohutu kelgutamise põhimõtteid (kuidas ja kus kelgutada).	♥ Selgitab miks libedaga peab ettevaatlikult liiklema (jalakäija ja autojuht). Selgitab mis aitab libedust vähendada	♥ Märkab ohтусid talvises liikluses. Selgitab miks õhukesele jääle minek on ohtlik.
SÕBRAD	♥ Lohutab täiskasvanu	♥ Küsimisel ütleb, kellega ta	♥ Loob sõprussuhteid.	♥ Nimetab küsimisel sõbra	♥ Põhjustab, miks on hea, kui	♥ Selgitab, mida tähendab

KODUMAA	eeskujul haiget saanud kaaslast. ♥ Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast lipu.	mängib koos, kes on tema sõber. ♥ Leiab teiste esemete seast Eesti lipu.	Räägib enda tunnetest. ♥ Teab Eesti lipu värve.	positiivseid omadusi ja räägib teiste tunnetest ♥ Nimetab riigi nime, kus ta elab. Kirjeldab Eesti rahvuslille ja rahvuslindu.	Sul on sõber ♥ Selgitab, millal lippu heisatakse ja hünni lauldakse. Nimetab koduvalda. Nimetab 2-3 erinevat rahvust ja keelt.	sõprus ja kes või mis võivad olla sõbrad (raamat, lemmik mänguasi, lemmikloom). ♥ Nimetab Eesti riigi ja rahvus-sümbolikat (lipp, vapp, lill, lind), pealinna ja presidenti. Nimetab 4-5 erinevat rahvust ja keelt.
<u>MÄRTS</u> TEATER	♥ Oskab eeskujul etendust vaikselt vaadata ja selle lõppedes plaksutada.	♥ Selgitab, et etendust tuleb vaikselt vaadata. Õpetaja eeskujul proovib mängida käpiknukuga, plaksutab etenduse lõpus.	♥ Mängib õpetaja juhendamisel abivahendeid kasutades (maskid, peakatted, käpiknukud...) väikest rolli.	♥ Mängib lavastuses kindlat rolli.	♥ Teab erinevaid teatri liike (nukuteater, tantsuteater...).	♥ Nimetab erinevaid teatri liike (nukuteater, tantsuteater...). Teab, et teatris töötavad ka erinevate elukutsete esindajad (näitlejad, õmblejad, valgustajad..).
MUINASJUTT, EMAKEELE-PÄEV	♥ Osutab nimetamisel muinasjutu-tegelasi.	♥ Nimetab muinasjutu-tegelasi.	♥ Nimetab ühte muinasjuttu (lemmik-muinasjutt).	♥ Nimetab 3-4 muinasjuttu.	♥ Selgitab, mis vahe on jutul ja luuletusel. Selgitab, mida tähendab muinasjutt.	♥ Selgitab, mida tähendab emakeel.
KEVAD	♥ Nimetab või osutab lillele ja puule	♥ Osutab küsimisel lumikellukesele.	♥ Selgitab küsimisel kevade saabumisega	♥ Iseloomustab 2-3 tunnusega kevadet.	♥ Nimetab aastaaegu. Kirjeldab kevade	♥ Kirjeldab aastaegadele iseloomulikke

TERVISLIK TOITUMINE	♥ Osutab küsimisel erinevatele toiduainetele.	♥ Nimetab erinevaid toiduaineid.	seotud muutusi looduses (lume sulamine, lumikelluke...) ♥ Nimetab toiduaineid, mida tuleb süüa iga päev.	♥ Selgitab, kust pärinevad igapäevased toiduained (nt kohupiima valmistatakse piimast, leiba teraviljast).	tunnuseid. ♥ Selgitab taldrikureegli põhimõtet (pool taldrikust on täidetud köögiviljaga, veerand teraviljaga – kartul või riis või makaron ja veerand liha või kalaga). ♥ Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite.	tunnuseid. ♥ Selgitab, milliseid toiduaineid on igapäevaselt vaja süüa rohkem ja milliseid vähem.
<u>APRILL</u> LIHAVÕTTED	♥ Osutab munale, tibu, kanale.	♥ Nimetab kana, tibu ja muna, matkib kana ja tibu häälightsusi.	♥ Teab, et munadepühal värvitakse ja koksitakse mune.	♥ Nimetab lihavõttekaunistusi (tibud, jänesed, munad, pajuoksad).	♥ Kirjeldab lihavõttepühaga seotud kombeid.	♥ Nimetab munadepühade erinevaid nimetusi (lihavõtted, ülestõusmis-pühad, kiigepühad, kevadpühad).
KODULOOMAD	♥ Osutab koerale, kassile, lehmale.	♥ Nimetab koduloomi ja matkib nende häälightsusi.	♥ Selgitab, kus elavad koduloomad (laut, õu, kodu) ja mida nad söövad.	♥ Selgitab, miks inimene koduloomi peab.	♥ Nimetab koduloomade poegi (vasikas, kutsikas, varss).	♥ Nimetab tuntumate koduloomade isas- ja emasloomi (emis, kult, pull...) ♥ Põhjustab,

<p>KEVADTÖÖD JA LOODUSHOID</p>	<p>♥ Viskab täiskasvanu eeskujul prahti prügikasti. Osutab küsimisel rehale, labidale, ämbrile.</p>	<p>♥ Toob prahti kokkulepitud kohta. Nimetab lihtsamaid aia- ja põllutöövahendeid (traktor, labidas, reha...).</p>	<p>♥ Põhjendab, miks visatakse praht prügikasti. Selgitab aia- ja põllutöövahendite otstarvet.</p>	<p>♥ Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele. Selgitab kevadtööde vajalikkust.</p>	<p>♥ Selgitab, miks on loodusesse jäetud praht ohtlik inimesele, loomadele, loodusele (katkised pudelid, ohtlikud jäätmed). Kirjeldab kevadtöid.</p>	<p>miks prügi sorteeritakse (taaskasutus). Kirjeldab töövahendite erinevusi vana- ja kaasajal.</p>
<p>OHUTUS LIIKLUSES</p>	<p>♥ Osutab küsimisel maanteel sõitvatele sõidukitele</p>	<p>♥ Osutab küsimisel, kus sõidavad autod ja kus kõnnivad inimesed</p>	<p>♥ Põhjendab, miks rattaga sõites peab kandma kiivrit. Selgitab, miks autoteed peab ületama ettevaatlikult.</p>	<p>♥ Ületab täiskasvanu juhendamisel ohutult sõiduteed. Selgitab, et autos sõites (sh tagaistmel) tuleb kinnitada turvavöö.</p>	<p>♥ Kirjeldab jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise põhimõtteid</p>	<p>♥ Järgib liikluseeskirju tuttavas keskkonnas, Liikluses abi vajades pöördub täiskasvanute poole. Kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust (kiiver, põlve-, randmekaitsmed jm.)</p>
<p><u>MAI</u> KALAD, KONN JA TEISED</p>	<p>♥ Osutab küsimisel kalale, konnale, ussile.</p>	<p>♥ Nimetab tuntumaid vee-elanikke (kala, konn). Tunneb ära vihmaussi.</p>	<p>♥ Nimetab kala kehaosi (pea, saba). Teab kuidas konn liigub (hüppab, ujub), häälitseb. Teab, et vihmauss elab mullas.</p>	<p>♥ Nimetab kala kehaosi (soomused, uimed). Kirjeldab konna toitumist (mida ja kuidas). Kirjeldab vihmaussi ja rästiku erinevusi.</p>	<p>♥ Kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid. Selgitab, miks nimetatakse konna kahepaikseks.</p>	<p>♥ Kirjeldab konna arengut (kudu, kullas, konn). Nimetab 2-3 liiki kalu. Kirjeldab rästiku ja sisaliku erinevusi.</p>

<p>EMADEPÄEV</p>	<p>♥ Täiskasvanu juhendamisel osaleb emadepäeva ettevalmistamisel</p>	<p>♥ Teab, et tähistatakse emadepäeva.</p>	<p>Teab, et osad kalad võivad elada akvaariumis. Tunneb ära teo.</p> <p>♥ Teab, et emadepäeval peetakse meeles emasid, vanaemasid.</p>	<p>Teab, et rästik on Eestis ainuke mürkmadu. Tunneb ära nälkja.</p> <p>♥ Kirjeldab, kuidas tema saab kodus oma ema, vanaema aidata.</p>	<p>Selgitab vihmaussi vajalikkust. Selgitab, kuidas käituda, kui märkad rästikut. Kirjeldab teo ja nälkja erinevust.</p> <p>♥ Selgitab, kuidas ema, vanaema rõõmustada. (abistamine, joonistused, meisterdused, lilled...)</p>	<p>Teab, et teod on aiakahjurid.</p> <p>♥ Kirjeldab, kuidas (lihtsad sõnad, hellitused, laul...) lähedastele südamerõõmu valmistada.</p>
<p>KEVADLILLED, RAVIMTAIMED MÜRGISED TAIMED</p>	<p>♥ Osutab küsimisel lillele.</p>	<p>♥ Osutab küsimisel lille varrele, lehele, õiele.</p>	<p>♥ Nimetab lille osad.</p>	<p>♥ Nimetab 4-5 kevadlille. Teab, et ülased on mürgised. Teab, et mõned taimed on raviva toimega (nurmenukk, teeleht).</p>	<p>♥ Nimetab 2-3 lille, mis kasvavad peenral, metsas, niidul. Teab, et osad taimed looduses on mürgised (piibeleht, ussilakk...).</p> <p>Nimetab 2-3 ravimtaime.</p>	<p>♥ Selgitab, mis võimaldab sibullilledel varakult õitseda. Teab, et nartsissil, tulbil on eri sordid. Teab, kuidas kasutada tuntumaid ravimtaimi (teeleht kriimustusele...)</p>
<p>SELGROOTUD: PUTUKAD, ÄMBLIKU-LAADSED</p>	<p>♥ Osutab küsimisel putukale.</p>	<p>♥ Osutab küsimisel tuntumatele putukatele</p>	<p>♥ Tunneb ära 4-5 putukat ja ämbliku.</p>	<p>♥ Teab, et putukal on 6 jalga ja ämblikulaadsel 8.</p>	<p>♥ Kirjeldab putukate välimust.</p>	<p>♥ Teab, et putukate arengus on mitu erinevat etappi.</p>